

BÀI TRUYỀN THÔNG 7
DÙ MẮC LAO - ĐỪNG LO LẮNG - SẼ KHÔNG SAO –
BHYT SẼ LO ÂU – CHIA GÁNH NẶNG

Công tác phòng chống lao trên thế giới đã bước sang một trang mới sau thành công của Hội nghị Cấp cao của Liên hợp quốc về bệnh lao được tổ chức vào tháng 9 năm 2023 với sự tham gia của các quốc gia thành viên của Liên hợp quốc thể hiện cam kết chính trị, tinh thần quyết tâm cao nhất từ trước đến nay trong cuộc chiến phòng chống lao.

Công tác phòng chống lao trên toàn cầu đã ghi nhận sự hồi phục ấn tượng, số người mắc lao mới được phát hiện là 7,5 triệu người vào năm 2022 – số lượng phát hiện và đưa vào điều trị cao nhất trong một năm so với các năm trước đây.

Sự hồi phục mạnh mẽ của công tác phòng chống lao trên toàn cầu, đặc biệt là ở các quốc gia có gánh nặng bệnh lao cao nhất trong năm 2022, 2023 sẽ là cơ sở để toàn thế giới tiếp tục tin tưởng vào “những điều tuyệt vời”, những khát vọng mà chúng ta đã đặt ra và một lần nữa khẳng định mục tiêu chấm dứt bệnh lao trên toàn cầu là hoàn toàn có thể.

Thông điệp của Ngày thế giới phòng chống lao tiếp tục nhấn mạnh về việc huy động sức mạnh tổng thể, thu hút sự quan tâm, tập trung mọi nguồn lực, sự chung tay của cả cộng đồng nhằm đẩy mạnh cuộc chiến chống bệnh lao.

Chủ đề lạc quan này tiếp tục mang đến nguồn năng lượng tràn đầy, thôi thúc và thể hiện tinh thần quyết tâm cao độ, đồng thời cho thấy sự cấp bách và cần thiết của việc đẩy mạnh đầu tư, mở rộng quy mô, tăng tốc độ thực hiện nhiều hơn vào việc chẩn đoán, điều trị dự phòng và chăm sóc bệnh lao sẽ cứu sống thêm hàng triệu người.

Nếu các quốc gia tuân thủ các cam kết của mình, điều này sẽ đưa thế giới tiến đến mục tiêu chấm dứt bệnh lao vào năm 2030 và cứu sống cho 45 triệu người trong khoảng thời gian từ 2023 đến 2027.

Năm 2023 đã được coi là “năm của hy vọng”, và những kết quả tích cực trong công tác phòng chống lao là minh chứng cho thấy những hy vọng đó đã trở thành hiện thực, điều đó sẽ được tiếp tục phát huy mạnh mẽ hơn nữa trong năm 2024.

Thời gian qua, Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu trong việc nâng cao chất lượng chẩn đoán, tăng cường sàng lọc, mở rộng quy mô dự phòng bệnh lao, giới thiệu các phác đồ điều trị mới được khuyến nghị, chuyển dịch mô hình tài chính và tăng cường hợp tác đa lĩnh vực.

Ngay sau những ảnh hưởng của đại dịch Covid-19, trong năm 2022, 2023, Chương trình Chống lao Quốc gia đã triển khai đồng bộ các can thiệp phòng chống lao nhằm tăng tối đa số bệnh nhân lao được phát hiện, tăng cường chẩn đoán và thu nhận vào điều trị để cắt đứt nguồn lây trong cộng đồng, giúp phục hồi hoạt động phát hiện bệnh lao sau ảnh hưởng của đại dịch Covid-19. Sự thành công đó là nhờ vào việc tăng cường, mở rộng triển khai phát hiện chủ động trong cộng đồng, phát hiện tích cực ở cơ sở y tế, áp dụng chiến lược X-quang và xét nghiệm Xpert để chẩn đoán, đặc biệt là triển khai các hoạt động gắn liền với hệ thống y tế cơ sở để tăng cường chất lượng chẩn đoán, điều trị và duy trì bền vững công tác dự phòng lao.

Trong năm 2023, số liệu phát hiện của Chương trình Chống lao Quốc gia tiếp tục có sự cải thiện đáng kể sau khi phục hồi lại chất lượng và tác động tích cực của Chương trình. Bằng việc đẩy mạnh công tác phát hiện bệnh lao kết hợp nhiều hình thức, vận động sự cam kết và chỉ đạo của chính quyền địa phương các cấp đối với hoạt động phòng chống lao, lồng ghép các chiến dịch sàng lọc bệnh lao với các bệnh lý khác...

Trong năm 2023, Chương trình đã phát hiện **106.086** trường hợp mắc lao các thể, tăng 2.282 bệnh nhân, tương đương tăng 2,2% so với cùng kỳ năm 2022 và

tăng 27.151 (34,4%) so với cùng kỳ năm 2021 - năm chịu ảnh hưởng nặng nề nhất của dịch bệnh COVID-19. Phát hiện lao kháng đa thuốc năm 2023 là 3.775 bệnh nhân, cao hơn các năm 2020, 2021, 2022 lần lượt là 7,8%, 45,8% và 9,5%.

Trong năm nay, Chương trình Chống lao cũng đã chuyển thành công thanh toán thuốc lao từ nguồn Ngân sách nhà nước sang nguồn Quỹ Bảo hiểm y tế, cũng như vận động sự hỗ trợ của Bộ Y tế để áp dụng các chính sách hỗ trợ thanh toán các dịch vụ khác về khám chữa bệnh lao qua nguồn quỹ Bảo hiểm y tế một cách thuận tiện và hiệu quả. Bên cạnh đó, năm 2023, Chương trình Chống lao Quốc gia bước đầu đạt được những thành tựu tích cực trong việc áp dụng trí tuệ nhân tạo trong công tác chẩn đoán bệnh lao. Việc áp dụng trí tuệ nhân tạo mang lại ý nghĩa lớn cho hoạt động phát hiện bệnh lao, đặc biệt là các trường hợp lao dễ bị bỏ sót hoặc khó tiếp cận.

Để hướng tới mục tiêu chấm dứt bệnh lao vào năm 2035, CTCLQG đã huy động các nguồn lực từ các nhà tài trợ để hỗ trợ kỹ thuật và nguồn lực triển khai các hoạt động có hiệu quả. Thành công của năm 2023 có sự góp phần không nhỏ của chính sách **mở rộng triển khai chiến lược 2X**, bao gồm sử dụng X-quang lồng ngực và xét nghiệm sinh học phân tử ở cộng đồng và các cơ sở y tế.

Bộ Y tế đã chỉ đạo Bệnh viện Phổi Trung ương xây dựng **“Hướng dẫn triển khai hoạt động phát hiện chủ động, tích cực bệnh lao, lao tiềm ẩn, các bệnh hô hấp tại cộng đồng và cơ sở y tế - Tăng cường vai trò của các cơ sở khám chữa bệnh”** nhằm chuẩn hoá và đồng bộ hoạt động phát hiện chủ động và tích cực bệnh lao, lao tiềm ẩn và các bệnh hô hấp trên toàn quốc, phát huy tối đa vai trò của hệ thống y tế nói chung và y tế cơ sở nói riêng trong công tác phòng, chống lao.

Đây cũng là cơ sở để các tỉnh, thành phố trên toàn quốc huy động sự vào cuộc của chính quyền địa phương, các ban/ngành đoàn thể tích cực tham gia các hoạt động tăng cường phát hiện bệnh nhân lao và hỗ trợ người bệnh cho tới khi được điều trị thành công nhằm hướng tới mục tiêu chấm dứt bệnh lao tại Việt nam vào năm 2035.

Năm nay chuyển hướng thanh toán bảo hiểm y tế cho những người bệnh điều trị lao. Thực tế nội dung này đã được triển khai từ năm 2023 và đây là một chính sách về y tế rất có ý nghĩa, rất quan trọng, có nguồn tài chính để kiểm soát lao một cách bền vững. trong thời gian tới, chương trình chống lao Quốc gia sẽ

- Tích cực triển khai các bước tiếp theo của quy trình đấu thầu tập trung thuốc lao nguồn BHYT giai đoạn 2024-2025 đảm bảo có kết quả trúng thầu ngay sau khi thỏa thuận khung giai đoạn 2022-2023 hết hiệu lực.
- Tích cực tham mưu với BHYT để trình Chính phủ chủ trương, phương án đảm bảo thuốc cho người bệnh lao không có thẻ BHYT và chưa tiếp cận được với dịch vụ khám chữa bệnh BHYT.
- Tập trung hỗ trợ các địa phương trong việc quản lý điều tiết sử dụng thuốc chống lao hàng 1 nguồn BHYT để đảm bảo có đủ thuốc sử dụng cho người bệnh, đáp ứng các điều kiện về thanh quyết toán với cơ quan BHXH theo quy định.

Theo thống kê, Việt Nam vẫn là nước có gánh nặng bệnh lao cao, là một trong 30 nước có gánh nặng bệnh lao kháng đa thuốc cao nhất thế giới, với hơn 172.000 người mắc bệnh và 10.400 người chết vì bệnh lao. Trong đó, 63% bệnh nhân lao thường và 98% bệnh nhân lao kháng thuốc và gia đình phải đối mặt với những “chi phí thảm họa”- nghĩa là chi phí cho việc chẩn đoán và điều trị bệnh vượt quá 20% thu nhập hằng năm của cả hộ gia đình.

Bên cạnh đó, có tới 70% người mắc lao ở trong độ tuổi lao động; khoảng 70% bệnh nhân lao thuộc diện hộ nghèo và cận nghèo. Dù thuốc chống lao được cấp miễn phí, song với thời gian điều trị kéo dài từ 6-8 tháng, thậm chí lên tới 2 năm nếu là lao kháng thuốc, cùng với nhiều bệnh lý kèm theo, nên chi phí điều trị cho một bệnh nhân có thể lên tới vài trăm triệu đồng.

Từ tháng 7/2022, thuốc chống lao từ nguồn quỹ BHYT được cấp cho bệnh nhân lao trên toàn quốc đã đánh dấu cột mốc quan trọng, nhằm bảo đảm tài chính cho chương trình điều trị lao tại Việt Nam. Sau 4 tháng triển khai, việc cấp thuốc

lao bằng nguồn quỹ BHYT thể hiện sự nhân văn của chính sách và nâng cao giá trị của tấm thẻ BHYT. Như vậy, từ bây giờ, người bệnh có thể sử dụng thẻ BHYT để vừa đi khám bệnh khác, vừa sử dụng thuốc điều trị lao mà các quyền lợi vẫn được bảo đảm như trước.

Người bệnh lao đa số thuộc diện nghèo, không thể tự trang trải chi phí điều trị, nên họ có động lực tham gia BHYT. “Các nhà tài trợ đang chuyển hướng từ hỗ trợ trực tiếp cho người bệnh mua thuốc lao thành hỗ trợ mua thẻ BHYT, trong một số năm đầu người bệnh chưa có thẻ BHYT sẽ được hỗ trợ từ các nguồn tài trợ, viện trợ hoặc từ ngân sách địa phương để mua thẻ BHYT. Như vậy, việc này sẽ xóa tan đi nỗi lo gánh nặng bệnh lao bấy lâu nay.

Hiện chi phí điều trị bệnh lao đã được quỹ BHYT chi trả, trong khi đó các nghiên cứu gần đây cho thấy, nếu tuân thủ phác đồ điều trị, bệnh lao có thể hoàn toàn chữa khỏi. Do vậy, cần có những chính sách hỗ trợ đảm bảo 100% bệnh nhân lao có thẻ BHYT. Thực tế cho thấy, COVID-19 khiến người dân không tiếp cận y tế thường xuyên, nên tỷ lệ điều trị khỏi lao và tái phát mới chỉ đạt 77%, thấp hơn rất nhiều so với chỉ tiêu của WHO (85%) và của Chương trình Chống lao quốc gia (90%). Bên cạnh đó, việc chuyển đổi cơ chế mua sắm, thanh toán thuốc chống lao từ NSNN sang BHYT đã bắt đầu được triển khai, nhưng nhiều địa phương gặp khó khăn và vướng mắc cần được hỗ trợ tháo gỡ.

Theo đánh giá, về TTHC cũng như dòng kinh phí thanh toán đối với thuốc chống lao sẽ không có vấn đề gì phát sinh, bởi tất cả các cơ sở KCB đều đã liên thông dữ liệu, việc thay thế hay bổ sung các gói thuốc chỉ là thêm một thao tác bổ sung vào danh mục và chỉ định cho người bệnh. Cơ sở KCB từ trước đến nay vẫn phải lập báo cáo để tổng hợp quyết toán nên sẽ không phát sinh chứng từ, thủ tục. Người bệnh thậm chí còn thuận lợi hơn, vì trước đây có thể họ phải đi lĩnh thuốc từ 2 nguồn (thuốc BHYT ở một quầy và thuốc ngân sách ở một quầy), thì nay chỉ cần đến một quầy thuốc.

Như vậy, người mắc bệnh lao có thể an tâm điều trị vì đã có BHYT đồng hành. Lao là bệnh điều trị khỏi hoàn toàn, chi phí điều trị đã có BHYT vậy mỗi

người hãy chủ động đến cơ sở y tế để phát hiện sớm và tuyên truyền cho gia đình,
cộng đồng cùng tham gia vì **DỪ MẮC LAO - ĐỪNG LO LẮNG - SẼ KHÔNG SAO**

—

BHYT SẼ LO ÂU – CHIA GÁNH NẶNG